

قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب سال 1346 و اصلاحات سال 1353

ماده 1

- مرتکب هریک از افعال زیر در مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی به مجازاتهای مقرر در این قانون محکوم خواهد شد:
- 1- عرضه یا فروش جنسی به جای جنس دیگر.
 - 2- مخلوط کردن مواد خارجی به جنس به منظور سوء استفاده.
 - 3- عدم رعایت استاندارد یا فرمول ثبت شده در مواردی که تعیین فرمول و رعایت آن و همچنین تعیین استاندارد و رعایت آن الزامی باشد.
 - 4- فروش و عرضه جنس فاسد و یا فروش و عرضه جنسی که موعد آن گذشته باشد.
 - 5- به کار بردن رنگها و اسانسها و سایر مواد اضافی غیر مجاز در مواد خوردنی یا آشامیدنی یا آرایشی یا بهداشتی و یا لوازم بازی کودکان.
 - 6- ساختن مواد تقلبی خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی.

ماده 2

- ارتکاب هر يك از اعمال مذکور در ماده (1) حسب مورد مستوجب یکی از مجازاتهای زیر خواهد بود:
- 1- الحاقی و اصلاحی مصوب 1353/12/18 - (مندرج در روزنامه رسمی شماره 1354/1/19-8809)
 - 1- در مواردی که مواد مذکور در ماده (1) بدست مصرف کننده نرسیده یا اینکه مصرف آن موجب بیماری یا آسیبی نگردد مجازات مرتکب سه ماه تا يك سال حبس جنحه‌ای خواهد بود ولی در هر حال سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس جنایی درجه (2) از دو تا پنج سال محکوم خواهد شد.
 - 2- در صورتی که مصرف مواد مذکور موجب بیماری مصرف کننده یا آسیبی گردد که معالجه کمتر از يك ماه باشد مجازات مرتکب شش ماه تا دو سال حبس جنحه‌ای خواهد و هرگاه مدت معالجه بیشتر از يك ماه باشد مجازات مرتکب يك سال تا سه سال حبس جنحه‌ای است و در هر دو مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس جنایی درجه يك از سه تا ده سال محکوم خواهد شد. 3- در صورتی که مصرف مواد مذکور موجب نقص یکی از اعضای مصرف کننده گردد مجازات مرتکب با توجه به میزان نقص سه تا ده سال حبس درجه يك است و در این مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده مواد تقلبی به حبس جنایی درجه يك از پنج سال تا پانزده سال محکوم می شود.
 - 4- در صورتی که مصرف مواد بهداشتی یا آرایشی موجب نقص زیبایی یا کراهت منظر شود مجازات مرتکب با توجه به میزان نقص یا کراهت يك تا سه سال حبس جنحه‌ای خواهد بود و در این مورد سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده آن با مواد خارجی به حبس جنایی درجه دو از دو سال تا ده سال محکوم خواهد شد.

ماده 3

- در صورتی که مصرف مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی منجر به فوت مصرف کننده گردد مجازات سازنده یا تهیه کننده یا مخلوط کننده اعدام است و در سایر موارد مذکور در ماده (1) در صورتی که منجر به فوت شود مجازات مرتکب سه سال تا پانزده سال حبس جنایی درجه يك است.

تبصره 1- مرتکب هر يك از جرائم مذکور در این ماده و ماده (2) این قانون علاوه بر کیفر مقرر جز در مورد اعدام به پرداخت جزای نقدی از بیست هزار ریال تا پانصد هزار ریال و محرومیت از اشتغال به کسب یا کار مربوط به مواد خوردنی یا آشامیدنی یا آرایشی یا بهداشتی از يك تا سه سال محکوم خواهد شد.

تبصره 2*- در تمام موارد مذکور در این قانون هرگاه معلوم شود که مواد تقلبی با علم و اطلاع مدیر یا صاحب مؤسسه یا کارگاه ساخته یا تهیه یا با مواد خارجی مخلوط شده است اشخاص مذکور به همان مجازاتی که برای مباشر عمل مقرر است محکوم خواهند شد.
*- صفحات 244- 217 مجموعه قوانین سال 1346-الحاقی واصلحی مصوب 1353/12/18 (مندرج در روزنامه رسمی شماره 8809-1354/1/19).

ماده 4

در هر مورد که در مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایش و بهداشتی مواد سمی به حد غیر مجاز باشد دادگاه مرتکب را برحسب مورد به حداکثر مجازاتهای مذکور در ماده (2) محکوم خواهد نمود.

ماده 5

رقابت مکارانه در مورد مواد موضوع این قانون از طرف هرکس مشمول بند الف ماده 224 قانون کیفر عمومی خواهد بود.

ماده 6

هرگاه در نتیجه بیاحتیاطی یا بی‌مبالاتی یا عدم مهارت تهیه‌کننده یا سازنده یا فروشنده یا عرضه‌کننده یا هر يك از عاملین آنها مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی به صورتی درآید که مصرف آن موجب بیماری یا آسیبی گردد که معالجه آن کمتر از يك ماه باشد مجازات اشخاص مذکور برحسب مورد دو ماه تا شش ماه حبس جنج‌ای خواهد بود و در صورتی که مدت معالجه زائد بر يك ماه باشد به حداکثر مجازات حبس مذکور در این ماده و تأدیه غرامت از پنج هزار تا پنجاه هزار ریال محکوم می‌شود.

ماده 7

از تاریخ تصویب این قانون تأسیس هر گونه کارخانه یا کارگاه تهیه مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی منوط به تحصیل پروانه از وزارت بهداشتی و در مورد کارخانه تأسیس نیز از وزارت صنایع است. شرایط صدور پروانه و طرز کار و تولید و بهره‌برداری و اداره مؤسسات مزبور در آیین‌نامه‌ای که وسیله وزارت بهداشتی تهیه می‌شود تعیین خواهد گردید. تبصره- مسئولیت فنی کارخانه‌های مواد خوردنی، آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی به عهده افرادی خواهد بود که در فنون پزشکی، دامپزشکی، رشته‌های تغذیه شیمی و علوم تجربی دارای درجه تحصیلی دانشگاهی از لیسانس به بالا باشند و با توجه به رشته‌های مربوط (مواد خوردنی و آشامیدنی آرایشی و بهداشتی) درجه تحصیلی رشته تخصصی و میزان تجربه لازم برای مسئولیت فنی مؤسسات فوق‌الذکر که به موجب آیین‌نامه‌ای که به وسیله وزارت بهداشتی تهیه می‌شود تعیین خواهد شد.

ماده 8

وزارت بهداشتی جهت صدور پروانه ساخت هر نوع فرآورده که در کارخانجات تهیه می‌شود مبلغ پنج هزار ریال و جهت صدور پروانه ساخت هر نوع فرآورده‌هایی که در کارگاه‌های مشمول این قانون تهیه می‌شود مبلغ پانصد ریال دریافت خواهد داشت که منحصرأً به مصرف تأسیس و

توسعه و تکمیل آزمایشگاه‌های مواد غذایی خواهد رسید.
تبصره 1- کارگاه‌هایی که فرآورده‌های خود را با علامت و بسته بندی مشخص به صورت بازرگانی عرضه می‌کنند مشمول این قانون خواهند بود.

تبصره 2- هر يك از آزمایشگاه‌های ذی صلاحیت وابسته به وزارت بهداشتی مجازند از اشخاص حقیقی یا حقوقی که تقاضای آزمایش مواد یا محصولات خود را می‌نمایند به موجب تعرفه‌ای که از طرف وزارت بهداشتی پیشنهاد و به تصویب کمیسیون‌های دارایی مجلسین خواهد رسید حق آزمایش دریافت نمایند.

درآمدهای حاصل از اجرای این ماده در حسابی در خزانه‌داری کل متمرکز شده و در هر يك از مؤسسات به مصرف توسعه و تکمیل همان مؤسسه خواهد رسید.

تبصره 3- فهرست کارخانجات و کارگاه‌های مشمول این قانون از طرف وزارت بهداشتی تهیه و پس از تصویب کمیسیون‌های بهداشتی مجلسین آگهی خواهد شد.

تهیه‌کنندگان و سازندگان، واردکنندگان مواد خوردنی و آشامیدنی و بهداشتی و آرایشی که نوع مؤسسات آنها در آگهی وزارت بهداشتی قید خواهد شد و در تاریخ تصویب این قانون و آیین‌نامه‌های اجرائی آن مشغول به کار هستند مکلفند ظرف شش ماه از تاریخ انتشار آگهی تقاضای پروانه بهداشتی از وزارت بهداشتی بنمایند. به تقاضاهای رسیده در کمیسیون فنی مرکب از سه نفر اشخاص صلاحیت‌دار به تعیین وزارت بهداشتی رسیدگی و ظرف شش ماه تصمیم کمیسیون بر رد یا قبول تقاضا صادر خواهد شد. هرگاه در موعد مقرر تقاضای صدور پروانه نشود و یا کمیسیون تقاضای صاحب مؤسسه را رد نماید به دستور دادستان موقتاً تعطیل خواهد گردید. از دستور مزبور تا ده روز پس از ابلاغ می‌توان به دادگاه شهرستان شکایت نمود و دادگاه خارج از نوبت به شکایت رسیدگی کرده و رای می‌دهد، رای مزبور قطعی است. تبصره- آیین‌نامه‌های اجرائی مواد هشت و نه بوسیله وزارت بهداشتی تهیه و پس از تصویب کمیسیون‌های بهداشتی مجلسین به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

رد تقاضای صدور پروانه مانع از آن نیست که صاحب مؤسسه با رعایت مقررات ماده 8 مجدداً تقاضای صدور پروانه بهداشتی و ساختن بنماید.

در مؤسسات داخلی که نوع آنها از طرف وزارت بهداشتی معین و صورت آن منتشر می‌گردد صاحبان آنها مکلفند طبق دستور وزارت بهداشتی مشخصات لازم را در مورد هر نوع فرآورده به خط فارسی خوانا روی بسته بندی یا ظرف محتوی جنس قید نماید. در مواردی که فرمول محصول یا مواد ترکیبی طبق تقاضای سازنده فرمول بایستی محفوظ بماند باید فرمول محصول را قبلاً به وزارت بهداشتی تسلیم و شماره پروانه آن را روی بسته بندی ذکر نماید. متخلفین از مقررات این ماده به پرداخت غرامت از پنج هزار تا بیست هزار ریال محکوم خواهند شد.

وزارت بهداشتی مکلف است فهرست رنگها و اسانسها و سایر مواد قابل افزودن به مواد خوردنی یا آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی و همچنین

ماده 9

ماده 10

ماده 11

ماده 12

نوع حسن ظرف مورد استفاده در صنایع مواد خوردنی و آشامیدنی و یا رنگهای مورد مصرف در اسباب بازی را آگهی نماید. افزودن موادی که در آگهی ذکر نشده باشد به مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی و اسباب بازی بدون اجازه از وزارت بهداشتی و همچنین به کاربردن مواد سمی به صورت و میزان غیر مجاز در سفید کردن و شفاف کردن یا رنگ آمیزی ظروف غذایی یا پوشش و بسته بندی مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی ممنوع است و مجازات سازندگان یا تهیه کنندگان مواد موضوع این ماده در صورتی که مستلزم مجازات شدیدتری نباشد حبس جنحه‌ای از سه ماه تا یک سال خواهد بود.

تخلف از مقررات بهداشتی نظیر عدم رعایت بهداشت فردی، وضع ساختمانی، وسایل کار ممنوع است و مستوجب مجازات می‌باشد. مقررات بهداشتی مربوط به مراکز تهیه و تولید، نگهداری، توزیع، فروش و حمل و نقل مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و اماکن عمومی در آئین‌نامه اجرائی این ماده تعیین خواهد شد. تخلف از مقررات مذکور مستوجب مجازاتهای بازدارنده از بیست و پنج هزار (000 25) تا پانصد هزار (500 000) ریال جریمه نقدی به ازای هر مورد نقص مقررات بهداشتی خواهد بود. میزان مجازاتهای یاد شده بر اساس نرخ تورم (هر سه سال یک بار) بنا به اعلام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید هیأت وزیران قابل افزایش است. مأمورینی که از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای نظارت بهداشتی اماکن و مراکز موضوع این ماده تعیین می‌شوند مکلفند متخلفین از مقررات بهداشتی را با ذکر موارد تخلف با تنظیم گزارشی به مسؤول بهداشت محل معرفی نمایند. مسؤول بهداشت محل در صورت تأیید گزارش به صاحب مرکز و یا مسؤولین مربوطه اخطار می‌نماید تا نسبت به رفع نواقص بهداشتی در مهلت تعیین شده اقدام کند در صورت عدم رفع موارد تخلف، دستور تعطیل محل و مهر و موم و یا لاک و مهر آنرا صادر می‌نماید و پس از برطرف شدن نواقص و تأیید مسؤول بهداشت محل از واحد مربوطه رفع تعطیل و فك مهر و موم خواهد شد. در تمام موارد مذکور پرونده جهت رسیدگی به دادگاه صالحه ارجاع می‌گردد.

مقررات بهداشتی، وظایف و مسؤولیتهای مسؤول بهداشت محل و مأمورین نظارت مدت زمانهای لازم برای رفع نواقص بهداشتی و سایر امور مربوطه در اجرائی این ماده واحده در آئین‌نامه اجرائی این قانون مشخص خواهد شد.

تبصره 1 - صاحبان مراکز مزبور در صورتی که اقدامات انجام شده را خلاف قانون و مقررات مربوطه بدانند می‌توانند به مرجع قضائی صالح شکایت نمایند.

تبصره 2 - مأمورین انتظامی موظفند در تمام مراحل اجرائی عملیات بازرسی، تعطیل و مهر و موم یا لاک و مهر کردن محل، همکاری لازم را با مأمورین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عمل آورند.

تبصره 3 - آئین‌نامه اجرائی این قانون توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌گردد.

ماده
13(اصلاحی)
(1379/9/13)

کلیه مواد تقلبی یا فاسد یا موادی که مدت مصرف آنها منقضی شده باشد بلافاصله پس از کشف توقیف می‌شود. هرگاه وزارت بهداشت یا مؤسسات مسئول دیگر گواهی نمایند که مواد مکشوفه برای برخی از مصارف انسانی یا حیوانی یا صنعتی قابل استفاده است ولی نگهداری آنها امکان ندارد مواد مکشوفه به دستور دادستان شهرستان با اطلاع صاحب کالا و با حضور نماینده دادستان شهرستان به فروش می‌رسد و وجوه حاصل تا ختم دادرسی و صدور حکم قطعی در صندوق دادگستری تودیع خواهد شد و هرگاه گواهی شود که مواد مکشوفه قابلیت مصرف انسانی یا حیوانی یا صنعتی ندارد فوراً به دستور دادستان معدوم می‌شود. در کلیه موارد فوق و همچنین در مورد اسباب بازی و ابزار و آلات جرم دادگاه طبق ماده (5) قانون مجازات عمومی تعیین تکلیف می‌نماید و اگر قبلاً به فروش رسیده باشد در مورد وجوه حاصل از فروش نیز تعیین تکلیف خواهد کرد. درآمد حاصل از اجرای این ماده به مصرف تأسیس و توسعه و تکمیل آزمایشگاه‌های تحقیق و کنترل مواد غذایی خواهد رسید.

کسانی که مواد مذکور در ماده (14) را خریداری می‌نمایند باید منحصراً برای مصارفی که از طرف وزارت بهداشت یا مؤسسات مسئول دیگر تعیین گردیده معامله نمایند یا به کار برند والا برحسب مورد به مجازاتهای مذکور در این قانون محکوم خواهند شد.

از تاریخ تصویب این قانون ترخیص مواد غذایی یا بهداشتی یا آرایشی از گمرک به هر شکلی و کیفیتی به منظور بازرگانی و تبلیغاتی با رعایت مقررات عمومی علاوه بر دارا بودن گواهی بهداشتی و قابلیت مصرف از کشور مبدأ مستلزم تحصیل پروانه ورود از وزارت بهداشت است و واردکننده نیز مکلف است برای تحصیل پروانه مزبور فرمول مواد و همچنین موادی که برای نگاهداری به آنها اضافه شده به وزارت بهداشت تسلیم نماید. کلیه جرائم مندرج در این قانون از جرائم عمومی محسوب است.

دولت مأمور اجرای این قانون است. قانون بالا مشتمل بر هجده ماده و شش تبصره که در تاریخ روز دوشنبه نوزدهم تیر ماه 1346 به تصویب مجلس سنا رسیده بود در جلسه روز پنجشنبه بیست و دوم تیر ماه يك هزار و سیصد و چهل و شش شمسی مورد تصویب مجلس شورای ملی قرار گرفت.

رییس مجلس شورای

ملی - مهندس عبدالله ریاضی